

RESULTATEN NETWERKREGISSEUR

Aanpak problematisch gedrag/salafisme
en de diverse verschijningsvormen van
extremisme

© Maart 2021

In opdracht van de gemeente Huizen

Uitgevoerd door *Nuance door Training & Advies*

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Achtergronden.....	4
1.1. Problematisch Gedrag.....	4
1.2. Salafisme.....	4
1.3. Driesporenbeleid.....	9
1.4. Belangrijkste uitkomsten eerder onderzoek.....	9
2. Resultaten inzet netwerkregisseur.....	11
2.1. Inzet afgelopen jaar: driesporenbeleid.....	11
2.2. Informatiepositie.....	12
2.3. Formuleren driesporenbeleid.....	12
3. Voorstel voor een concreet regionaal driesporenbeleid.....	13
3.1. Inventarisatie maatregelen regionaal driesporenbeleid.....	13
5.1.5	15
	16
	18
	19
	21
	23
4. Verbreding problematisch gedrag.....	25
4.1. Corona en problematisch complotdenken.....	25
4.2. Extreemlinks.....	26
4.3. Extreemrechts.....	26
Bijlagen.....	28
Bijlage 1: Over NTA.....	28
Bijlage 2: Concept Problematisch Gedrag.....	29
Bijlage 3: 'Overige' organisaties.....	33

Inleiding

In opdracht van de gemeente Huizen is in april 2020 een netwerkregisseur van NTA gestart met een brede opdracht in de regio Gooi en Vechtstreek (hierna: de regio). De brede opdracht van de netwerkregisseur is als volgt geformuleerd:

- De netwerkregisseur vormt samen met de gemeente Hilversum, Gooise Meren, Huizen en Weesp een gezamenlijk driesporenbeleid voor de aanpak van problematisch gedrag/salafisme en de diverse verschijningsvormen van extremisme.
- De netwerkregisseur coacht de besturen van de gemeenten Hilversum, Gooise Meren, Huizen en Weesp in de aanpak van (jihadistisch en politiek) salafistische organisaties.
- De netwerkregisseur ondersteunt de beleidsadviseur en/of coördinator OOV van de gemeenten Hilversum, Gooise Meren, Huizen en Weesp bij het voeren van gesprekken. Het gaat om gesprekken met organisaties en individuen die problematisch gedrag vertonen dat verband houdt met extremisme en/of salafisme.
- De netwerkregisseur bouwt een netwerk op in de Gooise samenleving, waarin actuele ontwikkelingen op veiligheidsgebied terugkomen. Denk aan thema's als radicalisering, polarisatie, maatschappelijke onrust, sociale stabiliteit en de veiligheid van religieuze gebouwen.
- De netwerkregisseur ondersteunt op verzoek ook de andere gemeenten in de regio bij de duiding van problematisch gedrag.
- De netwerkregisseur neemt deel aan het casusoverleg radicalisering Gooi en Vechtstreek.
- Het ondersteunen van de beleidsadviseurs in de regio om bestaande en nieuwe projecten op te zetten in het kader van preventie en weerbaarheid in relatie tot polarisatie.

De opdracht van de netwerkregisseur focust zich op de aanpak van problematisch gedrag/salafisme en de diverse verschijningsvormen van extremisme in de regio. Deze rapportage geeft een beeld van de werkzaamheden van de netwerkregisseur tussen april 2020 en december 2020. Meer specifiek besteedt dit rapport aandacht aan een regionaal driesporenbeleid ten aanzien van de aanpak van problematisch gedrag/salafisme en de diverse verschijningsvormen van extremisme.

1. Achtergronden

In dit hoofdstuk staan de achtergronden centraal die nodig zijn om het regionale driesporenbeleid in context te plaatsen. Het gaat om het concept Problematisch Gedrag zoals geformuleerd door de Rijksoverheid, om het salafisme en om het landelijke driesporenbeleid. Het hoofdstuk eindigt met een aantal uitkomsten van eerder onderzoek die de basis vormden voor de inzet van de netwerkregisseur.

1.1. Problematisch Gedrag

Het concept 'problematisch gedrag' is ontwikkeld door de Rijksoverheid in reactie op de toenemende invloed van salafistische organisaties en personen in de samenleving die de grenzen opzoeken van de Nederlandse rechtsstaat.¹ De Rijksoverheid heeft algemene handelingsperspectieven opgesteld bij verschillende typen problematisch gedrag. Deze handelingsperspectieven zijn gebaseerd op de driesporen-aanpak. Er wordt onderscheid gemaakt tussen acht typen problematisch gedrag, variërend van het bewust nastreven van maatschappelijke isolatie tot de meest urgente gedragingen zoals geweld:²

1. Het gemeenschappelijk afzonderen van de samenleving, met vervreemding en isolatie als gevolg;
2. Het afwijzen van de democratische rechtsorde als manier van samenleven, en anderen aanzetten hetzelfde te doen;
3. Anderen intentioneel en structureel belemmeren in de uitoefening van hun (grondrechtelijke) vrijheden en het recht om niet te worden gediscrimineerd;
4. Het aantasten van de openbare orde en veiligheid;
5. Het aanzetten en (indirect) oproepen tot haat en discriminatie;
6. Het ondermijnen van de democratische rechtsorde;
7. Geweld, dreigen en oproepen tot gericht geweld tegen personen en groepen, en hun bezittingen;
8. Terroristisch misdrijf.

Zie bijlage 2 voor voorbeelden en maatregelen die de overheid heeft geformuleerd bij deze acht gedragingen.

1.2. Salafisme

Binnen het spectrum van problematisch gedrag is in de regio een duidelijke aanwezigheid gebleken van het salafisme. Voordat we doorgaan in volgende hoofdstukken is het van belang hier eerst een beknopte weergave te geven van dit salafisme.

Het salafisme is een containerbegrip voor specifieke vormen van fundamentalisme binnen de soennitische islam. Het salafisme is een wereldwijde soennitische stroming binnen de islam die zijn oorsprong onder meer kent in het Wahhabisme. Mede als gevolg van de verspreiding van dit gedachtegoed door middel van oliegeden vanaf de jaren 60/70 wereldwijd en de komst van Moslimbroeders naar Saoedi-Arabië halverwege vorige eeuw, zijn er verschillende kruisbestuivingen en stromingen van het Wahhabisme ontstaan. Het fundamentalisme heeft daarmee voet aan de grond gekregen in moslimgemeenschappen wereldwijd. Het salafisme is dan ook zeer gefragmenteerd en divers in lokale opvattingen en praktijken.

---

¹ Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, "Concretisering aanpak salafisme," *Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid* (25 februari 2016), 1.

² Kamerstuk 29614, nr. 39.

Er zijn niet-gewelddadige en gewelddadige salafistische stromingen. Vanwege de grote interne diversiteit achten we het nuttig om te spreken over een salafistisch spectrum. Er is binnen het salafisme zeer veel discussie en onenigheid over de toepassing en interpretatie van beginselen. Interne fragmentatie als gevolg van hoogoplopende disputen zijn aan de orde van de dag. Desalniettemin kan wel een aantal algemene kenmerken benoemd worden. Het salafistisch spectrum kent onderscheidende en niet-onderscheidende elementen. Waarbij de laatstgenoemde weliswaar een belangrijke plaats hebben in de salafistische ideologie, maar niet specifiek salafistisch zijn omdat ze ook in niet-salafistische stromingen binnen de islam voorkomen. Salafisten gebruiken dit om meer krediet en bredere aansluiting te verwerven en verwarring te scheppen. De niet-onderscheidende elementen kunnen géén instrumenten zijn om te duiden. Deze paragraaf beschrijft het salafisme slechts in algemene zin.

Het salafistisch spectrum bevat de volgende (onderscheidende en niet-onderscheidende) kenmerken:

- Salafisten streven naar een moreel herstel en heropvoeding van moslims op basis van een 'zuivere' islam.
- Salafisten wijzen het gezag van de vier soennitische wetscholen af.
- Salafisten pleiten voor een terugkeer naar de Koran en Soenna als enige gezaghebbende bronnen waarbij deze bronnen letterlijk worden gelezen.
- Salafisten zien de eerste drie generatie moslims als representatief voor de ideale gemeenschap die nagevolgd moet worden.
- Salafisten pleiten voor een gedetailleerde imitatie van geloof en gedrag van de profeet Mohammed en de eerste drie generaties moslims.
- Salafisten leggen een claim op wat zij zien als enige ware en zuivere islam die is ontdaan van nieuwlichterij, culturele invloeden/praktijken en 'ketterij'.
- Salafisten zijn onverdraagzaam ten aanzien van andersdenkenden moslims. De mate waarin en de manier waarop verschilt per stroming.

Orthodoxie versus salafisme

Het salafisme wordt vaak in het publieke debat gelijkgesteld aan orthodoxie maar verschilt hier wezenlijk van. Orthodoxie omvat het navolgen van de islamitische tradities, geloofsleer en wetscholen zoals deze door de eeuwen zijn ontwikkeld, gebaseerd op primaire bronnen en ratio. Het normatieve kader van de islam omvat de klassieke islamitische rechtswetenschap met bijhorende rechtsgeleerdheid. Deze rechtsleer is gecodificeerd over verschillende wetscholen. Er zijn vier soennitische wetscholen: de hanafi, maliki, shafi'i en hanbali wetschool. Deze islamitische wetscholen vormen samen de orthodoxie en houden zich bezig met islamitische jurisprudentie over handelingen (bijvoorbeeld voorschriften en rituelen). De wetscholen hanteren verschillende methodologieën waardoor verschil in jurisprudentie is ontstaan. Salafisten wijzen wetscholen af.

Om enig overzicht te bieden in de complexiteit en diversiteit van het salafisme, is het gebruikelijk geworden om te spreken en te schrijven over drie stromingen binnen het salafisme: de staatsgezinde (ook aangeduid met apolitieke of quiëtistische), politieke (ook aangeduid met haraki's) en gewelddadig extremistische variant (ook aangeduid met jihadi-salafi, salafi-jihadi of jihadistisch). Deze drie stromingen zijn terug te voeren op de houding van de groep ten aanzien van regimes van islamitische landen. Deze drie-indeling is gangbaar in het publieke debat en in rijksoverheids-publicaties.

Het staatsgezinde salafisme

Deze groepen zijn over het algemeen loyaal aan het Saoedische establishment (politieke en geestelijke gezagdragers). Over het algemeen houden zij zich afzijdig van politieke activiteiten en richten zij zich voornamelijk op de islamisering volgens hun ideologie op de eigen kring. Het devies in deze groep geldt: beter een slechte leider dan geen leider.

Het politiek salafisme

Deze groepen tonen zich kritisch ten aanzien van het Saoedisch establishment. Zij kunnen zich wel inlaten in politieke activiteiten en mengen zich meer in politiek, debat en maatschappij.

Het gewelddadig extremisme

Deze groepen strijden expliciet voor de (her)oprichting van het kalifaat waarbij zij geweld een legitiem middel achten. Wel wordt intern gediscussieerd op wie, wanneer, hoe en door wie dit geweld ingezet moet worden.

Deze driedeling is slechts een modelmatige weergave van een zeer grillige werkelijkheid. De belangrijkste kanttekeningen:

- Er is interne variatie binnen elke stroming.
- Er is overlap tussen de drie stromingen.
- Ontwikkelingen in het koninkrijk Saoedi-Arabië zorgen voor een wijziging in de meer pro-Saoedische kringen.

Werkwijze van de politieke salafisten in Nederland

Het politiek salafisme kenmerkt zich door een sterke organisatiegraad, politieke en media-effectiviteit en sterke kadervorming. Daarbij hanteren ze systematisch een bepaalde werkwijze om een gebied of moskee te penetreren.

De politieke salafisten opereren langs twee, elkaar aanvullende werkwijzen. Aan de ene kant zijn zij actief in het openbaar met het uitdragen van hun politieke opvattingen en ambities. Zij streven ernaar om constant onder de moslimgemeenschap aanwezig te zijn en daarin hun politieke activiteiten te blijven ontplooiën. Aan de andere kant zijn zij naar binnen gekeerd. Zij grendelen hun groepsvorming af en schermen hun activiteiten af. Politieke salafisten gebruiken het islamitisch geloof voor politieke doeleinden. Achter de prediking van het geloof schuilt echter een politieke agenda.

De moskee vormt de favoriete plek voor het politiek activisme van politieke salafisten. Zij beschouwen de moskee (al-masjid in het Arabisch) als een belangrijk instituut vanwege religieuze, operationele en strategische redenen. In de moskee vindt de beleving van geloof en de vervulling van rituelen plaats. Hier ontmoeten de moslims elkaar. Voor de politieke salafisten vormt de moskee de plek bij uitstek waarin zijn hun religieuze en politieke ideeën kunnen ontfouwen. Dit gaat als volgt. Eerst wordt een bibliotheek opgericht met betrouwbare boeken en naslagwerken van gezaghebbende salafistische geleerden. Vervolgens richten zij binnen de moskee studiegroepen op en zonderen ze zich langzaam maar zeker af van de rest van de moskeegangers. Afzonderlijke studiegroepen gaan zich verder ontwikkelen onder de leiding van een leider (emir genoemd in het Arabisch). Deze groepen werken verder aan de ontwikkeling van een islamitisch politiek bewustzijn door middel van prediking binnen en buiten de moskee. Een belangrijk middel hiervoor is de organisatie van conferenties die in het teken staan van belangrijke politieke vraagstukken die in de ogen van politieke salafisten de moslimgeloofsgemeenschap aangaan, zoals islamofobie in het Westen en de westerse inmenging in islamitische landen. Bovendien worden ook lessen en lezingen (in besloten kring) georganiseerd door predikers waarbij deelnemers hun negatieve gevoelens, frustraties en stereotypen over niet-moslims kunnen uiten waar vervolgens door de predikers op voort geborduurd wordt. Een impliciet uitgangspunt dat hieraan ten grondslag ligt is een vijandige basishouding ten opzichte van de samenleving en zijn instituties.

De fundamentalistische interpretatie door de eerdergenoemde predikers of geestelijke voorgangers zorgt voor een eenzijdige en vijandige beeldvorming over niet-moslims, de grotere samenleving en

de autoriteiten. Salafistische predikers benadrukken al te vaak aspecten van verschillen en afstand tussen mensen, gevoelens van afwijzing, vernedering en vervolging van moslims. Hiermee dragen zij impliciet, subtiel en geraffineerd bij aan het creëren van een voedingsbodem voor isolationisme, radicalisering en extremisme.

De processen van groepsvorming en de coördinatie daarvan onttrekken zich aan het zicht van het publiek binnen en buiten de moskee. Parallel aan de openbare activiteiten worden heimelijke activiteiten georganiseerd zoals contacten met soortgelijke groepen elders. Naarmate de groepen groter worden ontstaat behoefte aan financiële middelen voor de bekostiging van activiteiten. Hiervoor worden contributies gevraagd aan de groepsleden of wordt er geld ingezameld.

Organisatiegraad

Politieke salafisten organiseren zich niet langs politieke partijen of hiërarchische organisatorische verbanden. Bewust dat hun 'revolutionaire' strategie gericht is op het omverwerpen van de bestaande rechtsorde, opereren politieke salafisten op drie verschillende manieren. In de eerste plaats handelen ze deels in het openbaar, deels via heimelijke netwerken. In de tweede plaats infiltreren zij als individuen en groepen binnen de bestaande islamitische instituties zoals moskeeën en scholen met het oog op beïnvloeding van bestaand beleid en leiders. In de derde plaats komen leiders van afzonderlijke groepen heimelijk bijeen voor afstemming. Slechts processen in de bovenwereld die te maken hebben met onderwijs, vorming, studie en conferenties zijn zichtbaar. Andere processen onttrekken zich aan het zicht van de buitenstaanders (moskeegangers, moslims, media, veiligheidsdiensten). Deze werkwijze is ingegeven door de repressie die gelijkgestemde groepen hebben ondergaan in diverse moslimlanden (Syrië en Egypte).

Politieke salafisten stellen zich opportunistisch op. Zij passen zich aan, aan de heersende sociaal-religieuze en politieke omstandigheden in hun omgeving. In tijden van sterke krachtopbouw kunnen zij overheden uitdagen en kiezen voor de confrontatie. Op het moment dat zij in een zwakke positie verkeren, schikken zij zich naar gezagsdragers onder het mom van eendracht binnen de moslim-geloofsgemeenschap ter voorkoming van tweespalt.

Jihadistische salafisten

De jihadistische salafisten (ook wel takfiri salafisten genoemd) ondersteunen het idee van een gewapende strijd om een islamitische staat op te richten volgens de ideeën van Sayyid Qutb. In Afghanistan werd gevochten tegen de Sovjet-Unie om de ongelovigen het land uit te jagen. Toen deze oorlog voorbij was trokken de Afghanistan veteranen weer naar huis, vaak om de strijd daar voort te zetten tegen hun eigen heersers. Het verschil tussen de politieke salafisten en de jihadistische salafisten is dat de politieke salafisten vinden dat de regimes in het Midden-Oosten zelfverantwoordelijk zijn voor alle onderdrukking en wandaden jegens moslims. Als die regimes weggehaald worden zal de onderdrukking vanzelf verdwijnen. De jihadistische salafisten daarentegen vinden dat het Westen aan de basis ligt van alle onderdrukking en wandaden. Zij zien het hele globale systeem van internationale wet- en regelgeving, banken, ontwikkelingshulp en de Verenigde Naties als onderdeel van modern kolonialisme van het Westen tegen de moslims. De jihadistische salafisten geloven dat het Westen erop is gericht om de moslimwereld te onderwerpen. Vooral in de jaren 90 kwam dit idee op, bijvoorbeeld dankzij de Tweede Golfoorlog waarbij de Amerikanen troepen stationeerden in Saoedi-Arabië (in het heilige land volgens Osama bin Laden), of door het instellen van een VN 'safe zone' in Srebrenica tijdens de Bosnië oorlog waarbij honderden moslims werden afgeslacht, of door het tekenen van de Oslo akkoorden waarbij Yasser Arafat Israël erkende als staat en geweld tegen Israël afzwoor.

Binnen de drie groepen is geen verschil van mening over het geloof, de ware islam, maar wel over hoe dit in de praktijk tot stand gebracht moet worden, moet het via evangelisatie? Of de politiek? Of via een gewapende strijd?

Organisatieniveau salafisme in Nederland

Nederland heeft te maken met een groeiende invloed van het salafisme in moskeeën. Om een moskee te duiden als salafistisch is het noodzakelijk een kader te geven waarin de mate van salafisme in organisaties geschetst wordt. Voor dit onderzoek wordt het schema van Roex gebruikt. Volgens Roex kan de salafistische beweging zich op drie manieren manifesteren in organisaties:³

Organisatieniveau 1: salafistische signatuur

Organisaties die in hun doelstellingen en profiel duidelijke salafistische kenmerken vertonen en die uitsluitend (op enige uitzonderingen na) activiteiten met salafistische inhoud organiseren.

Organisatieniveau 2: sterke salafistische invloed

Organisaties die geen duidelijk salafistisch profiel hebben maar die wel regelmatig salafistische lessen of lezingen organiseren.

Organisatieniveau 3: marginale salafistische invloed

Organisaties die slechts zeer incidenteel salafistische activiteiten organiseren of maar weinig salafistische bezoekers trekken. De salafistische invloed is zeer marginaal, afhankelijk van de samenstelling en stabiliteit van het bestuur en de samenstelling van de bezoekers. Binnen deze organisaties kan wel een groep bezoekers ontstaan met een sterke salafistische invloed, hoewel er (nog) geen activiteiten worden georganiseerd.

Opgemerkt moet worden dat een dergelijke indeling nadrukkelijk een momentopname betreft. De invloed van het salafisme binnen organisaties van het tweede en derde niveau is diffuus en veranderlijk, omdat deze concurreert met andere geloofsinterpretaties.

De organisaties van het eerste organisatieniveau hebben twee functies, namelijk een functie als opvoedings- en educatiecentrum en als vraagbaak en klankbord. De salafistische organisatie is meer dan alleen een plaats om gezamenlijk het gebed te verrichten. Ze profileren zich voornamelijk als vormings- en opvoedingscentra in het kader van de da'wa. Sociaal-culturele activiteiten maken onderdeel hiervan uit zoals het bieden van naschoolse opvang en huiswerkbegeleiding, het organiseren van jongeren-avonden, sportwedstrijden, jeugdkampen en uitjes. Naast de religieuze activiteiten kunnen ze ook Nederlandse taallessen organiseren of voorlichtingsmiddagen die gaan over gezondheid, politieke partijen, voeding etc. Daarnaast profileren salafistische organisaties zich als verschafter van de 'juiste' kennis over de islam en daarmee als morele voorhoede van de moslimgemeenschap. Er is ruimte om religieuze en niet-religieuze vragen te stellen via de telefoon, internet of face-to-face waarop dan een religieus antwoord volgt. Vanwege de diverse hulpvragen kan zo'n organisatie een brugfunctie vervullen naar hulpverlenende maatschappelijke instanties.

Afsluitend

Geconcludeerd kan worden dat in de theorie een belangrijke scheidslijn bestaat tussen enerzijds het jihadistische salafisme (dat geweld goedkeurt) en het staatsgezinde en politiek salafisme anderzijds. In de praktijk kunnen deze grenzen tussen de genoemde stromingen echter niet altijd even scherp zijn. Afhankelijk van de sociaal-religieuze en politieke context en actualiteit kunnen deze stromingen met elkaar diverse vormen van samenwerking aangaan dan wel in heftige concurrentie met elkaar treden. De heersende trend op dit ogenblik is echter dat de drie verschillende salafistische stromingen elkaar vinden op thema's van de gewelddadige strijd in Syrië, westerse islamofobie en vijandschap ten opzichte van sjiïeten. Al deze salafistische stromingen manifesteren zich in

---

³ Roex, I. Stiphout, S. van, en Tillie, J., *Salafisme in Nederland: aard, omvang en dreiging*, (Amsterdam: Instituut voor Migratie- en Etnische Studies, 2010), 31.

verschillende vormen, omvang en ernst in Nederland. De politiek salafistische stroming vormt echter de toonaangevende stroming in Nederland.

1.3. Driesporenbeleid

In 2010 ontwikkelde de Rijksoverheid, in het kader van een brede aanpak van radicalisering, beleid voor een aanpak gericht op problematisch gedrag. Hier horen ook niet-strafbare gedragingen bij. Het gaat hierbij om gedragingen die haaks staan op de democratische rechtsorde en nadelig kunnen zijn voor de sociale stabiliteit.

Het gaat om de volgende drie sporen:

Spoor 1: interactie en dialoog

Dit spoor richt zich op een actieve dialoog met lokale gemeenschappen. Door de (islamitische) gemeenschappen, waaronder de salafistische gemeenschappen zelf, te betrekken in de activiteiten van de (lokale) overheid wordt de bewustwording vergroot van de maatschappelijke en politieke context waarin zij zich bevinden. Het beoogt meer wederzijds inzicht in welke gedragingen en uitingen problematisch zijn.

Spoor 2: aanspreken en confronteren

Dit spoor wordt gevolgd bij incidenten of sterke vermoedens of signalen van problematische gedragingen. Hierbij zal in veel gevallen (nog) geen sprake zijn van wetsovertreding. Een belangrijk aspect hiervan is de mogelijkheid om gericht en direct personen of instellingen aan te spreken en zo nodig te confronteren met –signalen van- problematische gedragingen. Dit past binnen de normstellende rol van de overheid.

Spoor 3: verstoren en handhaven

Dit derde spoor bevat maatregelen die gericht zijn op het beteugelen van handhaafbare gedragingen, zoals het niet aan vergunningen of gemaakte afspraken houden, uitingen van haat, geweld en ondermijning van de democratische rechtsstaat. Indien sprake is van daadwerkelijke wetsovertreding, wordt niet op de uitkomst van eventuele andere maatregelen gewacht en wordt strafrechtelijk opgetreden. Daarbij kan ook sprake zijn van maatregelen gericht op vertegenwoordigers, zoals een persoon of een groep personen of organisatie.

NTA voegt hiernaast nog een spoor toe:

Spoor 0: investeren in weerbaarheid

Dit spoor is gericht op het weerbaar maken van de doelgroep van salafistische organisaties, bijvoorbeeld de huidige bezoekers, moskeebesturen en de bredere gemeenschappen.

1.4. Belangrijkste uitkomsten eerder onderzoek

In 2018 heeft een krachtenveldanalyse plaatsgevonden naar de islamitische infrastructuur in de regio Gooi en Vechtstreek. De belangrijkste bevindingen van dit onderzoek zetten we in deze paragraaf op een rij. Deze informatiepositie vormde het afgelopen jaar het uitgangspunt voor de inzet van de netwerkregisseur.

5.1.5

5.1.5

5.1.5

5.1.5

Achter de schermen hiervan schuilt een bepaalde mate van verdeeldheid en

een zwakke organisatiegraad. De verdeeldheid loopt met name langs religieuze en intergenerationele lijnen.

Verder is er sprake van een gering kennisniveau en een taalbarrière die zorgen voor gebrek aan politieke sensitiviteit en oog voor maatschappelijke en politieke verhoudingen. Naast dit samenspel van met name religieuze en intergenerationele verhoudingen speelt (of speelde) ook de behoefte aan financiële steun voor de nieuwbouw bij bepaalde moskeeën een belangrijke rol, waarbij salafistische predikers en organisaties de helpende hand bieden om geld in te zamelen. Veel bestuursleden kunnen echter geen scherp onderscheid trekken tussen de orthodoxie aan de ene kant en fundamentalistische aspiraties van salafisten aan de andere kant. Zij kunnen daarom niet de gevolgen overzien van politiek, salafistische inzichten en de impact daarvan op het gedrag van jongeren uit de tweede en derde generatie.

5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.2.e 5.1.5
5.1.5

5.1.2.e 5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e in
5.1.2.e 5.1.5
5.1.5
5.1.5
5.1.5

2. Resultaten inzet netwerkregisseur

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het werk van de netwerkregisseur centraal. Het gaat over de inzet van de netwerkregisseur ten aanzien van het driesporenbeleid, het vergroten van de gemeentelijke informatiepositie en het formuleren van een regionaal driesporenbeleid (dat meer specifiek in hoofdstuk 4 besproken wordt).

2.1. Inzet afgelopen jaar: driesporenbeleid

De netwerkregisseur heeft tussen april en december 2020 verschillende activiteiten uitgevoerd in het kader van het driesporenbeleid. In deze paragraaf bespreken we de resultaten van deze inzet, onderverdeeld per 'spoor'.

Spoor 1

In het kader van spoor 1 is de netwerkregisseur in contact getreden met leden van religieuze instellingen om kennis te maken en een relatie op te bouwen om hen eventueel in de toekomst te kunnen aanspreken op problematisch gedrag binnen deze instellingen. Tevens is al een start gemaakt om problematisch gedrag op de agenda te zetten bij een aantal van deze instellingen. De netwerkregisseur bouwt op deze manier een netwerk op in de Gooise samenleving waarin actuele ontwikkelingen op veiligheidsgebied, zoals de thema's radicalisering, polarisatie, maatschappelijke onrust, sociale stabiliteit en veiligheid van religieuze gebouwen bespreekbaar worden gemaakt.

De netwerkregisseur heeft diverse gesprekken gevoerd met mensen uit de Gooise gemeenschap met als bedoeling een netwerk op te bouwen. In gevallen waarin het personen betrof met een aanwijsbare achterban heeft de netwerkregisseur meerdere gesprekken gevoerd.

De netwerkregisseur heeft in de afgelopen negen maanden verschillende gesprekken gevoerd met individuen die in de aandacht staan en stonden van het casuoverleg radicalisering. Deze individuen hebben in het verleden problematisch gedrag laten zien. In deze gesprekken is een eerste inschatting gemaakt van eventuele gevaren in gedrag en ideologie.

In deze periode zijn in het kader van de COVID-19 aanpak verschillende momenten geweest dat het niet wenselijk was om fysiek af te spreken met sleutelfiguren. In die gevallen is gepoogd om dat digitaal op te vangen doormiddel van bellen, WhatsApp, berichten en in sommige gevallen beeldbellen. Tevens is in deze periode gebruik gemaakt de online wereld van verschillende organisaties te verkennen om de informatiepositie van de verschillende gemeenten te versterken.

Spoor 2

In het kader van spoor 2 heeft de netwerkregisseur verschillende gesprekken gevoerd met organisaties (stichtingen/verenigingen en ondernemingen) om problematisch gedrag aan te kaarten. Met als doel het problematisch gedrag te doen stoppen of te begrenzen. Voorbeelden van deze gesprekken zijn de volgende:

- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.2.e [redacted]
- 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
- 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]

- 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e 5.1.5
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e 5.1.5
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e 5.1.5
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]

Spoor 0

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted] Er staat voor nu een training weerbaarheid op het programma en gezocht wordt naar manieren om deze aanpak te vergroten door andere groepen Huizers te laten participeren aan deze activiteiten. Helaas hebben de COVID-19 maatregelen gezorgd dat een aantal zaken uitgesteld zijn.

2.2. Informatiepositie

De netwerkregisseur ondersteunt de gemeenten in de regio bij de duiding van problematisch gedrag en bij het versterken van de informatiepositie. De netwerkregisseur heeft de afgelopen negen maanden gewerkt aan de informatiepositie van de gemeenten in de regio. De regisseur heeft de gemeenten op 29 oktober 2020 deze informatiepositie gepresenteerd. De regisseur heeft in het driehoeksoverleg basisteam Gooi noord op 12 november 2020, en in het driehoeksoverleg van 26 november van basisteam Gooi zuid een update van deze informatiepositie gegeven middels een presentatie. Tevens is de politie op 8 december 2020 middels een presentatie meegenomen in de informatiepositie van de gemeenten.

2.3. Formuleren driesporenbeleid

Verder is er gewerkt aan het te formuleren driesporenbeleid van de regio Gooi en Vechtstreek zoals te lezen in het volgende hoofdstuk. Dit driesporenbeleid wordt opgeleverd middels dit rapport.

3. Voorstel voor een concreet regionaal driesporenbeleid

In dit hoofdstuk staat het regionale driesporenbeleid centraal. We bespreken de geïnventariseerde maatregelen die per 'spoor' uitgezet kunnen worden. Daarna bespreken we een voorstel voor een regionaal 'spoorboekje' per ^{5.1.5} moskeeorganisatie.

De netwerkregisseur heeft de opdracht gekregen een regionaal driesporenbeleid op papier te zetten naar aanleiding van de wens van de gemeenten in de regio. Er is gekozen om te starten met die organisaties waar al een vorm van problematisch gedrag is geconstateerd. We starten daarom binnen de regio bij de ^{5.1.5} moskeeën'. Rondom deze organisaties zijn ook nog andere organisaties aanwezig, die nu niet meegenomen worden in dit concrete voorstel. Zij staan beschreven in bijlage 3.

Dit specifiek te vormen beleid wordt veelal een "spoorboekje" genoemd. Met het spoorboekje wordt beoogd een overzicht te bieden van geïnventariseerde maatregelen die al dan niet mogelijk zijn binnen het driesporenbeleid. Deze maatregelen zullen allemaal afgestemd moeten worden met de desbetreffende organisatieonderdelen. Het te vormen spoorboekje moet gezien worden als een 'levend document'. Nieuwe inzichten kunnen leiden tot nieuwe maatregelen of aanpassing van bestaande maatregelen. Op basis van het spoorboekje kan het gemeentebestuur keuzes maken in de te nemen maatregelen.

3.1. Inventarisatie maatregelen regionaal driesporenbeleid

De activiteiten tussen april en december 2020 vormden de aanzet voor het ontwikkelen van een regionaal driesporenbeleid. In deze paragraaf beschrijven we de maatregelen die per 'spoor' concreet mogelijk zijn in de regio.

Spoor 1: Interactie en dialoog

Dit spoor gaat over het contact dat de regio heeft met lokale gemeenschappen en met organisaties (met salafistische invloeden) in het bijzonder. Op dit moment is het contact nog erg afhankelijk van individuen binnen de regio. Tevens is het contact gefragmenteerd, en is men binnen de regio niet altijd op de hoogte van elkaars contact. Dit maakt dat dit spoor op het moment niet duurzaam geborgd is. Om spoor 1 doelmatig in te kunnen zetten moet het contact beter op elkaar afgestemd worden en er zou gewerkt moeten worden aan verbreding van het ambtelijk contact. De volgende maatregelen passen binnen het eerste spoor:

- Het bestuurlijk gesprek; het gemeente bestuur kan ingezet worden binnen spoor 1 om het contact tussen de verschillende stichtingen te verdiepen. Op verschillende plekken in de regio krijgt dit op verschillende manieren vorm.
- Het ambtelijk gesprek; de netwerkregisseur en ambtenaren van de afdeling veiligheid zijn in contact met de verenigingen die in eerdere hoofdstukken worden genoemd. Er moeten afspraken gemaakt worden die deze contacten verder verbreden. Gedacht kan worden aan de verschillende wijkteam, veiligheidsmanagers, wijkmanagers en sociale wijkteams etc. In hoeverre hebben deze contact en welke informatie halen zij op?
- Gesprekken met partners; De netwerkregisseur is contacten aangegaan met verschillende jongerenwerkorganisaties in de regio. Dit jongerenwerk zou gevraagd of gebruikt kunnen worden om verbindingen aan te gaan en informatie op te halen bij verschillende stichtingen. In kaart gebracht dient te worden welke lokale partners hiervoor bevroegd kunnen worden. Buiten het jongerenwerk kan gedacht worden aan de politie, de woningstichtingen en sociale partners.

- Een regionale overlegstructuur ten aanzien van problematisch gedrag. Het voorstel is om één keer in de zes weken bij elkaar te komen, waarin de ambtenaren openbare orde en veiligheid van de gemeente Huizen, Gooise Meren, Weesp en Hilversum gezamenlijk overleg hebben. Gedacht kan worden om dit overleg aan te vullen met één of meerdere vertegenwoordigers van de politie. Dit overleg wordt geïnitieerd door de netwerkregisseur.
- Een lokale overlegstructuur ten aanzien van problematisch gedrag. Het voorstel is om ook één keer in de zes weken bij elkaar te komen als lokale ambtenaren die contact hebben met de verschillende lokale organisaties of contact zouden willen. Dit overleg wordt geïnitieerd door de netwerkregisseur in gezamenlijkheid met de ambtenaar openbare orde en veiligheid van de specifieke gemeente.

Spoor 2: Aanspreken en confronteren

Dit spoor wordt gevolgd bij incidenten of sterke vermoedens of signalen van problematische gedragingen. Bij problematische gedragingen is het van belang om gericht en direct personen binnen deze organisaties aan te kunnen spreken op het geconstateerde gedrag. Gepaste interventies hierbij zijn:

- Confronteren met het gedrag door het ambtelijk apparaat; Afhankelijk van om welk gedrag het gaat, kan een ambtelijk gesprek gevoerd worden met de desbetreffende organisatie waar salafistische invloeden spelen. Op het moment dat het contact verbreed is (dat meer mensen contact hebben), is het mogelijk om ambtelijke gesprekken om strategische redenen door verschillende ambtenaren te laten voeren. Er kan bijvoorbeeld een confronterend gesprek over verkeeroverlast door de veiligheidsmanager gevoerd worden. Terwijl dit het contact met de wijkmanager niet zal schaden. Op deze manier zal confrontatie niet leiden tot minder contact. Tevens is het van belang om het geheel van contact door de ambtelijke organisatie van de regio integraal te bezien. Zodat niet elke afdeling apart beslist wanneer problematisch gedrag wordt aangegrepen voor een gesprek, maar dat dit in gezamenlijkheid plaatsvindt.
- Confronteren van het gedrag door het bestuur; Het bestuur kan in uitzonderlijke gevallen strategisch worden ingezet om een confronterend gesprek te voeren. In veel gevallen zal zo een gesprek extra lading hebben ten opzichte van het ambtelijk gesprek.
- Bijeenkomsten bijwonen; In het geval er twijfel bestaat over de inhoud van preken of lessen, zou ervoor gekozen kunnen worden om deze bijeenkomsten bij te wonen om te monitoren.
- Sleutelfiguren inzetten; Op het moment dat er verschillende sleutelfiguren zijn, kunnen deze sleutelfiguren bewogen worden om informeel druk uit te oefenen binnen de verschillende organisaties met salafistische invloeden.

Spoor 3: Verstoren en handhaven

Dit derde spoor bevat maatregelen die gericht zijn op het beteugelen van handhaafbare gedragingen, zoals het niet aan vergunningen of gemaakte afspraken houden, uitingen van haat, geweld en ondermijning van de democratische rechtsstaat. Als de maatregelen geïnventariseerd zijn kan men snel handelen. Mogelijke interventies zijn:

- Controle op financiën; Op het moment dat er signalen zijn dat er gefraudeerd wordt is het zaak de aangewezen diensten hierbij te betrekken. In dit geval de FIOD.
- Het is mogelijk in bepaalde gevallen BIBOB-onderzoek te laten doen. Het is goed te onderzoeken wat kan en wat niet kan in deze.
- Handhaven; binnen het gemeentelijk pakket is het mogelijk om handhavend op te treden op verschillende aspecten van de gemeente.
- Het is mogelijk voor de gemeente om invloed uit te oefenen door bestemmingsplannen niet te wijzigen.
- Op het moment dat er omstreden predikers komen, kan uitgezocht worden in hoeverre deze geweigerd kunnen worden.

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted]
5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
- 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted] 5.1.5 [Redacted] 5.1.5 [Redacted] 5.1.2.e [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
- 5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]
5.1.5 [Redacted]

5.1.5

5.1.5

4. Verbreding problematisch gedrag

Verschillende gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek hebben de wens uitgesproken de inzet van de netwerkregisseur te willen verbreden naar andere vormen van problematische gedragingen. In dit hoofdstuk staat een aantal vormen van problematisch gedrag centraal, ter verkenning voor de toekomstige verbreding.

Het voorstel is om de onderstaande vormen van problematisch gedrag op te nemen in een (nieuw te vormen) zes wekelijks problematisch gedrag overleg. Hier kunnen partners met elkaar sparren over het driesporenbeleid zoals vormgegeven in het vorige hoofdstuk én over de onderstaande andere vormen van problematische gedragingen. Door dit in gezamenlijkheid te bespreken in het zes wekelijkse overleg kan de regionale informatiepositie versterkt worden.

Hieronder worden de volgende vormen van problematisch gedrag besproken: corona en problematisch complotdenken, extreemlinks en extreemrechts.

4.1. Corona en problematisch complotdenken

Sinds het uitbreken van de coronapandemie zijn complotdenkers meer naar de voorgrond getreden. Ze beschouwen de coronamaatregelen als een middel van de overheid om haar macht uit te breiden, of om de Nederlandse bevolking te schaden.

Complottheorieën

Complottheorieën gaan vaak over wantrouwen tegen gezag, angst voor verlies van vrijheid en anonimiteit, voor ondoordringbare bureaucratie en ongrijpbare financiële systemen en voor politieke systemen die zich buiten de landsgrenzen verplaatsten⁴ zoals de EU en de VN. Het wereldbeeld van complotdenkers geeft verklaringen voor hoe de wereld in elkaar zit: er is een duidelijk 'goed' en 'kwaad'.⁵ Een complot geeft een heldere verklaring voor onbegrijpelijke gebeurtenissen en belooft dat radicale verandering mogelijk is, het geeft hoop. Tevens kan het beeld van complotdenken iets romantisch of heldhaftigs hebben: in populaire media strijden 'helden' regelmatig tegen kwaadaardige complotten. Complotdenken kan voor mensen ook een vorm van vermaak, een sociaal netwerk, een deel van hun identiteit en/of een verdienmodel zijn.

Zoals aangegeven in de DTN 53⁶ (dreigingsbeeld terrorisme Nederland, uitgegeven door de NCTV) vormen deze vormen van complotdenken een mogelijk risico voor de openbare orde en lijken er zelfs aanwijzingen te zijn voor een extremistische onderstroom.

Problematisch complotdenken

Problematisch complotdenken onderscheidt zich van 'verdiepen in complotten' of 'kritisch over complotten nadenken', allereerst door de allesomvattende schaal waarin complotdenkers het complot zien. Er is volgens hen een wereldwijde en bijna almachtige elite die achter het complot zit. Een tweede kenmerk van problematisch complotdenken is de onwil om informatie die het eigen wereldbeeld tegenspreekt te erkennen of zelfs maar te evalueren. Tot slot bestaat er een vijandsbeeld van de samenleving en democratische rechtstaat, en mogelijk zelfs een geweldslegitimatie. Het aantal complotdenkers dat geweld pleegt is echter erg klein. Maar als dehumanisering van de vijand in het gedachtegoed terechtkomt, kan dit wel het geweldsrisico vergroten. In sommige gevallen kan complotdenken knagen aan de legitimiteit van het politieke systeem, zondebokken creëren en mogelijk een legitimatie voor geweld geven.

---

⁴ <https://www.groene.nl/artikel/complotdenken-wantrouwen-tegen-de-macht>

⁵ <https://www.groene.nl/artikel/complotdenken-wantrouwen-tegen-de-macht>

⁶ [Dreigingsbeeld Terrorismen Nederland 53 oktober 2020 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

We hebben de afgelopen weken gezien dat problematisch complot denken een risico kan zijn voor de openbare orde. En binnen deze context is het voor het lokale bestuur essentieel om grip te krijgen op deze processen. Dit alles houdt in, dat het inzetten van het drie sporenmodel een effectief middel voor de lokale overheid zou kunnen zijn. Binnen het geformuleerde driesporenbeleid, wordt een zes wekelijks overleg voorgesteld, binnen dit overleg is het aan te raden om problematisch complot denken op de agenda te zetten.

4.2. Extreemlinks

Politiek "Links" komt oorspronkelijk als term uit het Franse parlement in de achttiende eeuw. Hierin zaten progressieven (letterlijk) 'links' en conservatieven 'rechts' in de zaal. Op dat moment was de politieke discussie voornamelijk gericht op discussies rondom machtsverdeling tussen de status quo/conservatieven (monarchie, kerk, adel en rijken) versus de hervormers/progressieven (liberalen, socialisten, anarchisten).

Het verschil tussen links en radicaal-links moet gemaakt worden op basis van de norm van de samenleving. Wat radicaal is, wijkt af van de norm. Zo zal wat in Nederland normaal "links" beleid is, in Amerika radicaal-links zijn.

Extreemlinks is een linkse ideologie met een geweldslegitimatie. Extreem(links) is geen homogene beweging, en heeft intern bewegingen die het slecht met elkaar kunnen vinden. Zo verschillen ze van mening over onderwerpen (bijvoorbeeld autoriteit vs. anarchie, en of de focus op het juiste onderwerp ligt). Ook hebben ze historisch wel eens elkaars plannen gedwarsboomd. Er zijn zoals gezegd een aantal verschillende bewegingen binnen het extreemlinkse spectrum:

1. Milieu en dierenrechtenactivisme
2. Socialisme en communisme
3. Anarchisme
4. Gender en LGBT+
5. Antiracisme/identitaire bewegingen
6. Conflict Gerelateerd

We hebben in de regio beperkt te maken met organisaties en individuen die vanuit radicaal links of links extremisme problematisch gedrag veroorzaken. De toenemende polarisatie en maatschappelijk ongenoegen maken het echter wel aannemelijk dat dergelijke groepen en individuen in de toekomst problematisch gedrag gaan vertonen. Vandaar dat het aan te bevelen is, dit onderwerp mee te nemen in het nieuw te vormen zes wekelijkse overleg.

4.3. Extreemrechts

We gaan we uit van de definitie van van Donselaar, Moors, Balogh en de Graaff:

"Extreemrechtse/rechts radicale formaties hebben een meer of minder uitgesproken ideologie die wordt gekenmerkt door (varianten van) oriëntatie op het 'eigene', (varianten van) afkeer van het 'vreemde', van politieke tegenstanders, en door een hang naar het autoritaire."

Voorbeelden van zulke groepen in Nederland zijn de Nederlandse Volks-Unie (NVU), Voorpost, Pegida Nederland, Erkenbrand en Identitair Verzet (IDVerzet). De laatste twee groepen horen bij de nieuwe generatie extreemrechts, ook wel alt-right genoemd. Extreemrechts is in deze niet synoniem aan rechts-extremisme. Met extreemrechts bedoelen wij ideologieën of groepen die zich bevinden op de uiterste rechterflank van het politieke spectrum. Rechts-extremisme definiëren wij als extremisme gebaseerd op een extreemrechtse ideologie, waarbij de inzet van ondemocratische middelen zoals geweld wordt gelegitimeerd en/of toegepast.

De huidige extreemrechtse beweging is een vergaarbak van subgroepen die elkaar vinden in subthema's. Deze beweging volgt niet één specifieke ideologische lijn. Er is zelfs een onderlinge strijd gaande over de ideologische lijn. Dit in strategisch opzicht naar buiten toe en qua interne lijn.

We hebben in de regio zo nu en dan te maken met organisaties en individuen die vanuit radicaal rechts of rechts extremisme problematisch gedrag veroorzaken. De toenemende polarisatie en maatschappelijk ongenoegen maken het echter wel aannemelijk dat dergelijke groepen en individuen in de toekomst problematisch gedrag gaan vertonen. Tevens zien we een vermenging tussen groepen waarin maatschappelijk ongenoegen centraal staat, en extreemrechtse groeperingen. De aanbeveling is om extreemrechts te laten terugkomen op de agenda van het problematisch gedrag overleg.

Bijlagen

Bijlage 1: Over NTA

Nuance door Training & Advies (NTA) is een onderzoeks- en adviesbureau in het sociale veiligheidsdomein. Ons advies en onderzoek richten zich op de veiligheidsthema's 'gewelddadig extremisme' en 'radicalisering' en op sociale vraagstukken die samenhangen met polarisatie.

NTA levert een belangrijke bijdrage aan de (persoonsgerichte) aanpak van radicalisering en gewelddadig extremisme. We staan onder andere gemeenten bij in de duiding van radicaliseringsproblematiek en ondersteunen professionals uit het veiligheidswerkveld met advies en opleiding. Onze adviseurs en onderzoekers werken onder meer als deskundigen in strafrechtzaken en we worden regelmatig gevraagd door internationale organisaties, zoals de Verenigde Naties, om onze kennis en kunde te delen met andere landen.

5.1.2.f

5.1.2.f

5.1.2.f

5.1.2.f

5.1.2.f

5.1.2.f

Bijlage 2: Concept Problematisch Gedrag

1. Het gemeenschappelijk afzonderen van de samenleving, met vervreemding en isolatie als gevolg.

Voorbeelden:

Ver gevorderde afzondering van de samenleving, waarbij de gemeenschap of groep in kwestie in een soort enclave is georganiseerd. Andersdenkenden en andersgelovigen worden zoveel mogelijk buiten de deur worden gehouden, en met de overheid en andere maatschappelijke instituties wordt zo min mogelijk samengewerkt.

Maatregelen/acties:

- Dialoog (blijven) zoeken met de gemeenschap in kwestie, en daarbij het (gemeenschappelijke) belang benadrukken van maatschappelijke participatie en openheid naar/ betrokkenheid bij de bredere samenleving.
- Het afdwingen van transparant handelen en contact met de samenleving door herhaaldelijke bezoeken van professionals en ambtenaren bij openbare activiteiten van de betreffende organisatie.
- Publieke diensten (gezondheidszorg, taallessen etc.) niet aanbieden aan de groep alleen, maar altijd samen met andere burgers.
- Het stimuleren van de participatie van de betreffende burgers in het onderwijs en de arbeidsmarkt.

2. Het afwijzen van de democratische rechtsorde als staatsvorm en/of als manier van samenleven, en anderen aanzetten hetzelfde te doen.

Voorbeelden:

- Het propageren van een andere, alternatieve staatsvorm dan de democratische rechtsorde.
- Afwijzing van de gelijkwaardigheid van burgers, bijvoorbeeld op basis van hun geslacht, geloof of seksuele voorkeur.
- Het verspreiden van angst- en vijandbeelden over andere bevolkingsgroepen.

Maatregelen/acties:

- Dialoog (blijven) zoeken over het belang van de democratische rechtsorde en diens normen en waarden.
- Brede maatschappelijke discussie stimuleren over het belang en de betekenis van de normen en waarden van de democratische rechtsorde.
- Het bevorderen of bieden van alternatieve geluiden, bijvoorbeeld vanuit dezelfde (geloofs)gemeenschap.
- De groep of organisatie niet betrekken bij publieksdiscussies, of hen in een debat juist (laten) confronteren met andere visies.
- Het afbouwen of beëindigen van eventuele subsidierelaties of het niet beschikbaar stellen van publieke locaties aan de organisatie in kwestie,

bijvoorbeeld wanneer deze zich schuldig maakt aan (oproepen tot) discriminatie.

- Het stellen van inhoudelijke randvoorwaarden aan subsidies, wanneer activiteiten van de organisatie in kwestie tegen bepaald gemeentelijk beleid indruisen.

3. Anderen intentioneel en structureel belemmeren in de uitoefening hun (grondrechtelijke) vrijheden en het recht om niet te worden gediscrimineerd.

Voorbeelden:

- Groepsdruk om niet te gaan stemmen (gebruik maken van democratische rechten), of groepsdruk om een bepaalde interpretatie van een geloof aan te hangen (vrijheid van godsdienst).
- De gelijkheid van man en vrouw in eigen kring niet in de praktijk brengen en vrouwen minder kansen bieden, rechten te ontzeggen (bijv. binnen het huwelijk) of verhinderen om een publieke rol te vervullen).
- Informeel onderwijs waarbij het (minderjarige) kind wordt afgesloten van de bredere samenleving.
- Andersdenkenden monddood trachten te maken door hen publiekelijk zwart te maken en te delegitimeren via het verspreiden van valse geruchten of samenzweringstheorieën over hen.

Maatregelen/acties:

- Confronterende gesprekken aangaan met organisaties die hun leden of andere burgers beperken in hun uitoefening van (grond)rechten, of ouders die hun kinderen dergelijke rechten of kansen ontnemen.
- Onderlinge afspraken maken over gewenste omgangsvormen in concrete domeinen. In het onderwijsdomein kunnen dat afspraken zijn over een eenduidig pedagogisch klimaat.
- Publiekelijk stelling nemen tegen dergelijke organisaties en maatschappelijke discussie stimuleren over het belang en de betekenis van deze rechten.
- Het bevorderen of bieden van alternatieve geluiden, bijvoorbeeld vanuit dezelfde geloofsgemeenschap.
- Duidelijke normstelling en – handhaving binnen maatschappelijke organisaties middels geschreven en ongeschreven regels ((sport)verenigingen, religieuze organisaties, et cetera).
- In het onderwijs, indien van toepassing: handhaving van de leerplicht en/of het inschakelen van de onderwijsinspectie.

4. Het aantasten van openbare orde en veiligheid.

Voorbeelden:

- Demonstraties of bijeenkomsten/ conferenties die de openbare orde bedreigen.
- Het dragen van opruiende, discriminerende en/ of haatzaaiende symbolen of vlaggen.

Maatregelen/acties:

- Groepen of individuen die de openbare orde (dreigen) aan (te) tasten aanspreken op dergelijk problematisch gedrag, en informeren over wettelijke vereisten waar hun gedrag (bijv. demonstraties) aan moet voldoen.
- Voorwaarden stellen aan geplande activiteiten die mogelijk de openbare orde aantasten – bijv. de locatie van demonstraties.
- Het instellen van gebiedsverboden in het kader van de openbare orde.

5. Aanzetten en (indirect) oproepen tot haat.

Voorbeelden:

- Haatzaaiende en opruiende uitingen t.a.v. homoseksuelen, andersgelovigen, et cetera.
- Het bieden van een podium aan haatzaaiende sprekers.

Maatregelen/acties:

- Maatschappelijk debat en dialoog stimuleren over (on)verdraagzaamheid en haatzaaien binnen de gemeenschap en de bredere samenleving.
- Het confronteren/ aanspreken van organisaties en individuen die dergelijke uitlatingen (dreigen te) doen of daarvoor een podium bieden.
- Publiekelijk stelling nemen tegen dergelijke uitingen, vanuit de overheid maar bijvoorbeeld ook vanuit dezelfde gemeenschap.
- Het handhaven van wetgeving op het gebied van anti-discriminatie en haatzaaien.
- Het instellen van gebiedsverboden of het ontnemen van het visum van een buitenlandse haatzaaiende prediker.

6. Het ondermijnen van de democratische rechtsorde als politiek en juridisch systeem.

Voorbeelden:

- Bedreiging van ambtsdragers, bestuurders, ambtenaren, volksvertegenwoordigers etc.
- Het opzetten en onderhouden van een eigen parallel rechtssysteem naast of buiten de democratische rechtsorde, bijvoorbeeld op basis van religieuze wetgeving.
- Het negeren van verordeningen van de overheid of het actief ondermijnen van het gezag van de (vertegenwoordigers van) de overheid, het politieapparaat of de rechterlijke macht.

Maatregelen/acties:

- Groepen of individuen die de rechtsorde ondermijnen confronteren en aanspreken op hun gedrag.
- Herstellen/ waarborgen van de gezagsrelatie door dialoog en confrontatie tussen de (bredere) groep of gemeenschap in kwestie en vertegenwoordigers van de overheid en politie.

- Verstoring van individuen en groepen: zero-tolerance beleid bij alle vormen van wetsovertreding, ook de geringste.
- Handhaving strafrechtelijke bepalingen tegen onder meer persoonsbedreigingen en meeneed.

7. Geweld, dreigen en oproepen tot gericht geweld tegen personen en groepen, en hun bezittingen.

Voorbeelden:

- Bedreiging met of uitoefening van fysiek geweld tegen personen die er een andere levensopvatting of religie op nahouden.
- Vernieling en bekladding van gebedshuizen van andersgelovigen, of woningen van andersdenkenden.

Maatregelen/acties:

- Het aanspreken van de individuen in kwestie en eventueel hun ouders/ opvoeders.
- Publiekelijk stelling nemen tegen dergelijk geweld, vanuit de overheid maar bijvoorbeeld ook vanuit dezelfde gemeenschap.
- Initiatieven van de overheid en/of burgers om dergelijk geweld aan de kaak te stellen.
- Afhankelijk van de context van dit gedrag: het opstellen, aanscherpen en handhaven van gedragsregels van verenigingen en organisaties
- Verschillende strafrechtelijke maatregelen tegen (discriminatoire) geweld, vernieling, en bedreiging.

8. Terroristisch misdrijf

Voorbeelden:

- Pogingen om maatschappelijke ontwrichting te bewerkstelligen of politieke beslissingen af te dwingen door terroristisch geweld.

Maatregelen/acties:

- Handhaving strafrechtelijke bepalingen tegen (voorbereiding van) terroristisch geweld.

Bijlage 3: 'Overige' organisaties

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted])
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e [redacted] 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e 5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted] 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted]

5.1.5 [redacted]

5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]
5.1.5 [redacted]